

De geschiedenis van het kasteel van Beaulieu te Machelen

In 1654 is het kasteel gebouwd op de grondvesten van een ander gebouw, door wellicht bouwmeester Lucas Fayd'herbe uit Mechelen, maar daar zijn historici het nog niet over eens.

Dit gebeurde in opdracht van Lamoral II van Turn & Tassis, die op dat moment de vierde grootmeester van de posterijen was in onze gewesten.

Beaulieu (aanvankelijk noemde het ' Belvédère ') was een maison de plaisance voor deze familie, en ook de plaats waar in de weiden van het grote domein de paarden van de postkoeriers tot rust konden komen.

De plafonds werden rijkelijk versierd door JC Hansche met stucwerk, waaronder het bekende " Herculesplafond " dat jammer genoeg niet meer compleet is door diefstal van 4 elementen op het einde van vorige eeuw.

De twee andere "Herculesplafonds" van deze meester bevinden zich in het kasteel Modave (te bezoeken) en in een privé-woning in Gent.

In 1697 werd het kasteel gekocht door Jean-Paul Bombarda, raadsheer en schatbewaarder van Maximiliaan Emmanuel van Beieren.

Door weinigen geweten is dat Bombarda mee aan de wieg stond van de bouw van de eerste Brusselse Opera, dat later de Koninklijke Muntchouwborg werd.

Op 26 mei 1706 verbleef John Churchill, de Eerste Hertog van Marlborough op het kasteel nadat hij François de Neufville, beter bekend als Maarschalk de Villeroy verslagen had in de veldslag van Ramillies op 23 mei 1706.

Vanuit Beaulieu heeft Marlborough een verzoek gericht naar de Stad Brussel en de Staten van Brabant om Karel III van Oostenrijk als hun nieuwe vorst te erkennen.

Afgevaardigden van beide partijen hebben dit komen bevestigen op Beaulieu.

Na het overlijden van Bombarda in 1712 kwam het kasteel in handen van de familie de Collins.

Zij bewoonden het kasteel tot in 1782, toen werd het aangekocht door Frederic Romberg, een zakenman die een groot aantal schepen bezat en die een internationale handel dreef.

Het schip in het vorige en huidige wapenschild van Machelen, verwijst naar de familie Romberg.

Na Frederic Romberg werd François de Godin de nieuwe eigenaar van het domein.

De erfgenamen van de Godin verkochten het kasteel in 1840 aan graaf Emmanuel Joseph d'Alcantara.

Na zijn dood vestigde zijn weduwe zich in het kasteel.

Na haar dood kwam haar zoon Anatole d'Alcantara in het kasteel wonen, hij was gehuwd met Pauline de Villegas Pellenberg, en was ondermeer burgemeester van Machelen van 1871 tot 1884, en deze verkocht het kasteel aan Emile Rittweger.

Gedurende de Eerste Wereldoorlog zou volgens sommige bronnen de Duitse Gouverneur-Generaal von Bissing meerdere malen Beaulieu bezocht hebben. Dit zou best voor waar kunnen doorgaan, daar het kasteel niet beschoten werd tijdens deze oorlogsperiode.

Na het overlijden van Rittweger kwam het domein in handen van zijn neef Georges Chevalier, die het op zijn beurt verkocht in 1925 aan een vennootschap die in onroerend deed en waarvan de heer Karel Geniets de beheerder was.

Geniets heeft als laatste het kasteel bewoond tot in 1928, toen het verkocht werd aan de heer Braun de ter Meeren.

Deze man die een domein had in Sterrebeek begon met het afbreken van de rechter toren.

In diverse kranten- en tijdschriftartikels van die periode lezen we dat er verzet kwam o.a. vanuit diverse nationale culturele verenigingen.

De afbraak werd stop gezet en met de stenen van de reeds afgebroken toren werd aan de ingang van het domein in Sterrebeek de conciërgewoning opgetrokken.

Zo zien we vandaag een verkleinde versie van de toren aan de ingang van het domein.

Wat er in de periode 1930 tot na het einde van WO II gebeurd is, is nogal vaag en het kasteel was zeker niet bewoond.

Op foto's van het Koninklijk Instituut van het Kunstpatrimonium zien we dichtgemetselde ramen (vermoedelijk genomen na het einde van de oorlog).

We kunnen stellen dat de heer Charles Mertens de redder van Beaulieu is geweest vanaf het begin van de jaren 1950.

Met zijn vereniging " De Vrienden van het kasteel Beaulieu " heeft hij geprobeerd het kasteel zijn oorspronkelijke luister weer te geven.

Uit monde van zijn dochter weten we dat zij in die periode honger geleden hebben om toch het project Beaulieu tot een goed einde te brengen.

Ondertussen werd het Herculesplafond vanaf 3 maart 1950 beschermd erfgoed voor " haar artistieke, oudheidkundige en geschiedkundige waarde ".

Jammer genoeg waren hun inspanningen niet voldoende en werd het kasteel openbaar verkocht op 29 november 1955 voor een bedrag van 330.000 Bf aan een lid van de vereniging " De Vrienden van Manneken Pis ".

Amper twee weken na de verkoop, op 10 december 1955 verscheen in het Staatsblad de bescherming van de gevels en het bordes.

De vzw " De Vrienden van Manneken Pis " werd omgevormd naar een vzw met de naam " De Verdedigers van Beaulieu " en deze wilde in het kasteel een postmuseum onderbrengen.

Doch zover is het nooit gekomen, wellicht door het ontbreken van de nodige financiële middelen.

Om toch enige vorm van inkomsten te hebben heeft deze vereniging een concessie verleend om een restaurant uit te baten in de kelders van het kasteel. Dit restaurant heeft zijn deuren gesloten ergens eind jaren 1970, de juiste datum kennen we niet.

Gezien de gevorderde leeftijd van de bestuursleden van deze vereniging in het begin van 1980 keek deze uit naar een potentiële koper.

Deze werd gevonden bij het toenmalige Ministerie van Onderwijs en Cultuur, alzo werden het domein en kasteel verkocht aan de overheid voor 3 miljoen Bf.

Na enkele jaren leegstand en tevergeefs zoeken naar een bestemming ontstond er opeens een vacuüm door de Staatshervorming van eind jaren 1980. Eigendommen gelegen beide gewesten dienden overgedragen te worden naar die gewesten, men wou dit via één KB doen, maar dat kon niet.

Het heeft 4 jaar geduurd (1987 – 1991) om het kasteel en domein administratief over te dragen naar de Vlaamse Gemeenschap.

Ondertussen was men o.a. de monumentale toegangspoort komen ophalen (gestolen), en werden in oktober 1992 vier elementen van het Herculesplafond ontvreemd.

In juni 1994 werd het kasteel via een erfpachtovereenkomst overgedragen aan een privé onderneming nadat een openbare aanbesteding was uitgeschreven.

Deze onderneming die kort nadien een herstructurering heeft doorgemaakt had de architecten Jacobs en Quiryne aangesproken voor de restauratie.

In 2000 werden de architecten de nieuwe erfpachthouders.

Na het bouwverlof van 2002 werd de buitenrestauratie aangevat, door eerst het dak te vernieuwen. Nadien werden de gevels onder handen genomen, en werden er nieuwe ramen geplaatst.

De buitenrestauratie duurde tot begin 2006.

Vervolgens stond het kasteel opnieuw verschillende jaren leeg, zonder enige activiteit wat betreft de binnenrestauratie, tot de erfpachthouder op vrijdag 17 februari 2012 ter gelegenheid van een bijeenkomst in het kasteel aankondigde dat een aanvang wordt genomen met de binnenrestauratie, die begin 2013 zou moeten voltooid zijn.

Met dank aan Luc Vanlaethem, voorzitter van de VZW BEAULIEU, voor het opzoekwerk en de opmaak van de tekst met historische feiten

Machala - februari 2012